

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. IX. An a Guiberto de Novigento vera S. Brunonis in solitudinem secessus
causa assignetur, et an ad hunc præter emissum monachici habitus
induendi votum ratione alia graviori Bruno indiguerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
C. B.

statuerit, propositumque, rebus utcumque compositis, exsecutus fuerit, parum verosimile appareat, fuisse illum, viso prodigio, passurum, nedum curaturum aut etiam Remos aditurum, ut, quas ibidem sub Manasse amiserat, facultates dignitatesque recuperaret. Quare si pro vero, quod infra, ut dixi, examinabo, admitti debeat prae-memoratum prodigium, verosimilius quidem id ob jam dicta, S. Brunone, Parisiis non docente, sed tantum, sive ut amicos inviseret, sive aliam quaecumque ob causam ibidem praesente, acciderit.

sed casu dumtaxat ibidem existens adstiterit.

174 Nec est, cur id cuiquam mirum noviterve confictum videatur; etenim ex ipsomet quinque primorum Cartusiae Majoris Priorum Chronico, seu ex edendo, quod in hoc continetur, Sancti nostri (adi § 1) sub Vita nomine elogio, ante cuius auctorem doctoris rediit, quod Parisiis contigerit, prodigium nemo litteris consignasse putatur, colligendum videtur S. Brunonem ei, cum casu dumtaxat Parisiis versaretur, adstittisse. Audi, qui, prodigio illo narrato, num. 5 loquatur: Ea tempestate, inquit, erat ibi (Parisiis nempe eo, quo prodigium accidit, loco) magister Bruno, natione Theutonicus, de civitate Colonia non obscuris parentibus natus, ecclesiae Remensis canonicus et ibidem scholarum magister in Theologia, qui, supra scriptis vocibus (doctoris nempe, sese damnatum, e feretro vociferati) salubriter territus atque compunctus allocutus est quosdam socios ibi praesentes etc. Ita antiquior illa Sancti Vita, cujus auctor anonymus S. Brunonem utique, si eum, cum prodigium, quod narrat, Parisiis docuisse existimasset, scholarum non Remensium, uti verbis recitatis facit, sed Parisiensium magistrum vocaturus fuisse videtur, cum de re, quae et Parisiis gesta sit, et quae ibidem a Sancto docente fuisse inspecta, sermonem instituat. Quod autem non tantum Puteanus, alique, qui saeculi xvi initio floruerunt, S. Brunonis biographi, verum etiam saeculi xiv et xv scriptores, infra laudandi inveniantur, qui Sanctum nostrum eo ipso tempore, quo praedictum prodigium Parisiis contigisse, memorant, ibidem docuisse, memoriae prodant, aut certe eo loco, quo id faciunt, scholarum Parisiensium magistrum appellent, fuisseve inuuant, factum reor ex eo, quod, cum prodigium istud Parisiis contigisse aut alicubi legissent, aut traditione secum communicata accepissent, Sanctum inde, utpote quem simul praesentem prodigio adstittisse, scholarumque magistrum egisse inveniunt ibidem tunc docuisse iudicant, etsi interim id apud scriptores Sancto vel synchronos vel etiam dumtaxat subaequales litteris consignatum non reperirent.

B

C

§ IX. An a Guiberto de Novigento vera S. Brunonis in solitudinem secessus causa assignetur, et an ad hunc praeter emissum monachici habitus induendi votum ratione alia graviori Bruno indiguerit.

Launoius, qui edita de vera causa secessus S. Brunonis in eremum Dissertatione prodigiosam doctoris Parisiensis anastasin commentis accenset, veram conversionis seu secessus S. Brunonis in eremum causam a Guiberto de Novigento, auctore coevo, lib. 1 de Vita sua, cap. 11 tradi affirmat. Integrum Guiberti textum, quem Launoius hunc in finem Dissertationis laudat: cap. 1, § 4 recenset, huc non transcribo, sed ea dumtaxat illius verba, quae ad conficiendum, quod Launoius vult, facere utcumque queunt. Sunt autem haec: Fuit non longe ab his diebus Bruno quidam in urbe Remensi vir et liberalibus instructus artibus et magnorum studiorum rector, qui conversionis initia ex subjecta nactus occasione dignoscitur. Manasses quidam post Gervasii famosissimi archiepiscopi decessum praedictae urbis regimini simoniace se intrusit, vir quidem nobilis, sed nihil prorsus serenitatis, quae prima ingenuitatem decet, habens. Tantos enim fastus ex illa novitate conceperat, ut regis peregrinarum gentium majestates, imo majestatum ferocitates imitari videretur.... Is igitur cum milites summpere affectaret, clerum negligeret, dixisse aliquando refertur: « Bonus, ait, esset Remensis archiepiscopus, » si non Missas inde cantari oporteret. » Hujus ergo mores prorsus improbos, et stupidissimos habitus cum omnis honestus horreret, Bruno tunc in ecclesiis Galliae opinatissimus cum aliis quibusdam Remensium clericorum nobilibus infamis illius odio excessit ab urbe, Remensi nimirum.

176 Haecenus Guibertus; verum ane ita veram, qua S. Bruno in eremum pulsus fuerit, causam commemorat? Ita omnino, ut dixi, auctum laudatus Launoius, ac praecipue quidem tum, quod ex ejus opinione Sanctus noster, cum ob improbos Manassis mores Remis excessit, statim sese in solitudinem abdidit, nec illius ex urbe Remensi discessum collatio memorata praecessit. Utrumque e solis fere supra jam dictis satis liquet. Ac primo quidem cum Sanctus, ut num. 111 dilucide probavi, anno 1076 aut sequenti Manassis vilandi causa Remos deseruerit, certeque, uti infra ostendam, ante annum 1081 in eremum, saeculo relicto, non abierit, mox hoc illum a suo ex urbe Remensi ob improbos Manassis mores excessu non fecisse, manifestissimum est. Et vero

Quos Guibertus narrat, improbi Manassis mores

E

F

secessus Sancti in eremum, uti rationes,

A vero Sanctum non nisi post Manassis archiepiscopi e sede Remensi expulsionem, seu paulo post annum 1080, quo hæc accidit, in eremum secessisse, ab ipsomet Guiberto loco supra cit. etiam indicari, volunt nonnulli. Ita autumant, quod hic, postquam verbis proxime recitatis subjunxit, Quem (Manassem archiepiscopum) postmodum proceres, clerus atque burgenses, cum ab Hugone (qui Diensis agnominabatur) archiepiscopo (Lugdunensi scilicet postea creato) Apostolicæ Sedis legato, viro in fenore justitiæ clarissimo, creberrimo anathemate feriretur, et ille manu militari thesauros Ecclesiæ dilapidare niteretur, a sede, quam male obsederat, pepulerunt, ita deinde, nonnullis, quæ, quamquam Manassem respiciant, huc tamen minus faciunt, interpositis, prosequatur: At Bruno, urbe (Remensi scilicet) deserta, sæculo etiam abrenunciare proponit, qui suorum notitias horrens ad Gratianopolitanum processit territorium; verum illis hac in re, uti infra docebo, assentiendum non est.

hic adducta. 177 Nihil interim, etsi id ita sit, contra nos etiam hic facit, quod loco cit. Launoius præterea addit de clericis Remensibus, cum Sancto ob improbos Manassis mores e civitate Remensi egressis, qui, ni tunc Bruno in eremum secesserit, diu eum, quocumque concederet, comitari debuerint, Deumque interea, a quo converterentur, atque in eremum cum Sancto pellerentur, e machina expectare; in eremum enim cum Sancto, uti apud nos tom. I Aprilis, pag. 40, num. 11 in S. Hugonis, Gratianopolitani episcopi, Vita Guigo, quintus Cartusie Majoris Prior, testatur, concesserunt magister Landuinus, Lucæ in Hetruria (adi apud Labbeum tom. I Bibliothecæ novæ Mss. pag. 659 quatuor primorum, ejus num. 6 notitiam dedi, Cartusie Majoris Priorum Chronicon) mundo natus, Stephani duo, Burgensis et Diensis, Hugo capellanus et duo laici seu conversi, Andreas et Guarinus; horum autem nullus e nobilibus illis Remensibus clericis, qui cum Sancto ob improbos Manassis mores Remis excessere, existisse invenitur. Quod modo ad collationem, a Sancto cum Radulpho Viridi et Fulcio Monoculo habitam, pertinet, Brunonis hanc ex urbe Remensi ob improbos Manassis mores discessum non prævisse, satis superque, quæ num. 123 et seqq. in medio adduxi, evincunt; ibidem interim dictis Guibertus de Novigento loco proxime cit. etiam suffragatur, utpote narrationi, qua Sancti ex urbe Remensi ob improbos Manassis mores discessum refert, post pauca interposita, quæ huc non faciunt, subjungens, At Bruno, urbe (Remensi nempe) deserta, sæculo etiam abrenunciare proponit.

ostendunt, causa non fuerunt,

178 Jam vero cum Sanctus nec statim a suo ex urbe Remensi ob improbos Manassis mores excessu in eremum abierit, nec hunc habitam cum Radulpho et Fulcio, in qua hi cum Brunone monachici habitus assumendi votum emisere, collatio præcesserit, quis improbos Manassis mores pro vera, ob quam Sanctus in eremum secesserit, causa admittat? Sane, ut hoc fiat, minime favet Guibertus. Licet enim verbis supra recitatis affirmet, sanctum Brunonem conversionis initia nactum fuisse ex occasione improborum morum Manassæ; hosce tamen, ob quam Sanctus in eremum secesserit, perfectæque sese converterit, causam existisse, non edicit. Imo vero contrarium innuit, cum improbos Manassis mores conversionis Sancti initia occasionem dedisse, dum-

taxat tradat, hæcque ab ipsa conversione perfecta sint diversa. Ut veritati consona scripsisse intelligatur Guibertus, res ita concipienda videtur. Bruno, Remis ob improbos Manassis mores excedere compulsus, fortunam maxime adversam, qua premente, de Deo cogitare vitæque emendationem concipere mortales potissimum solent, fuit expertus, hincque factum, ut cum Radulpho et Fulcio Monoculo celebrem, in qua sese brevi monachicum habitum assumpturum, vovit, collationem haberit. Sic quippe cum totum illud completæ a Sancto postea conversionis initiorum loco merito sit habendum, collationique, in qua idem votum fuit emissum, improbi Manassis mores occasionem dederint, recte scripsisse intelligitur Guibertus, Sanctum nostrum ex improborum Manassæ morum occasione conversionis suæ initia nactum fuisse, sive interim ex voto illo seu ex collatione, in qua hoc fuit emissum, factum tandem sit, ut Sanctus novam Carthusianorum religionem instituerit, sive nova ratione accedente ad id faciendum fuerit impulsus.

179 Et Brunonem quidem e dicta collatione occasione novæ suæ Religionis instituendæ accepisse, Launoius in sua de vera S. Brunonis in eremum secessu causa Dissertatione cap. I, § 5 contendit; verum contra ad novi Carthusianorum Ordinis institutionem nihil omnino collationem illam contulisse, Annalium Cartusiensium libri quarti hactenus non vulgati auctor anonymus putat, Operis sui num. 89 hunc in modum Launoio, illud contendenti, respondens: Ibi... (in Epistola scilicet S. Brunonis ad Radulphum Viridem per verba, num. 123 huc transcripta) sanctus Bruno non loquitur de consilio fundandi alicujus novi Ordinis, sed tantum de voto recipiendi monachicum habitum. Quidam adversarius hanc forsitan irridebit distinctionem, quæ nihilominus facilius, quam illa (observata nimirum a Launoio in Brunonis, quæ proxime laudavi, verbis) instituendæ Carthusianorum Religionis occasio, observabitur a quovis attentius et sine animi motu verba sancti Brunonis considerante. « Promissimus, » inquit, « ac vovimus Spiritui Sancto in proximo fugitiva » seculi relinquere et æterna captare, nec non » monachicum habitum recipere. » Quis non videat aliud esse vovere habitum monasticum assumere, aliud inire consilium condendæ novæ Religionis? Cumque statim addat, « quod (votum) et in vicino peractum esset, nisi tunc » Fulcius Romam abiisset: » his verbis satis innuit, eos tantum cogitasse de monastico habitu induendo, non in novo, quem instituerent, Ordine, sed in aliquo alterius Ordinis monasterio.

180 Si enim de nova religione in hac egissent collatione, hujusmodi consilium tam cito ad effectum perducere non potuissent, ut vera non perdiderunt, cum prius multa sibi disponenda fuissent ad tantum opus perficiendum, ut sunt genus et modus vitæ, habitus, ædificia quantumvis humilia, locus imprimis ad propositum idoneus et alia hujusmodi non pauca tam circa temporalia, quam spiritualia, ad novam Religionem rite instituendam absolute necessaria. Præterea ex contextu verborum ejusdem Epistolæ clarius sole apparet, totum hoc propositum, in hac collatione susceptum, successu temporis ad nihilum recidisse, ut ipsemet beatus Vir ingenue fatetur his verbis: « Quod » in vicino peractum esset, nisi tunc Fulcius » Romam

AUCTORE
C. B.

nec, ut novam
Bruno Reli-
gionem insti-
tueret, ex il-
lius, uti hic
E

F

Cartusianus
anonymus

AUCTORE
C. B.

» Romam abiisset, ad cuius reditum peragenda distulimus. Quo moram faciente aliisque inter-
» venientibus causis, divinus amor elanguit,
» refriguit animus, fervorque evanuit. » Quid dici potuit evidentius? Quid enim est dicere, quod « divinus amor elanguit, refriguit animus, » fervorque evanuit, » nisi aperte dicere, quod non solum tunc non abrenunciaverunt saeculo, sed etiam quod Radulphus et Fulcius abrenunciandi consilium abjecerunt; sanctus vero Bruno illud in aliud tempus rejecerit? Quod apertius per illa verba, « Fervor evanuit, » significatur, et adhuc apertissimum fit, si consideremus, sanctum Brunonem non cum his, quibus collationem habuerat et voverat, sed cum sex aliis, qui non interfuerant collationi, saeculo valdidixisse.

merito contendit, collatione cum Radulpho factum,

181 Nec prodest cum Launoio reponere, « sanctum Brunonem non de sua loqui, sed de » Radulphi procrastinatione. » Nam in plurali numero locutus est Bruno, « ad cuius reditum » peragenda distulimus, » ut daret intelligi, non Radulphum solum, sed se etiam cum eo distulisse, ac proinde fervorem etiam ad tempus tunc evanuisse: nam subdit: « Quo moram » faciente aliisque intervenientibus causis, divinus amor elanguit etc. » Sed ut adhuc hujus rei veritas manifestior fiat, habenda est ratio temporis, quod a dicta collatione dilapsus est usque ad annum, quo sanctus Bruno in solitudinem secessit. Siquidem constat, et id maxime, si Remis haec collatio habita est, ut extra dubium esse vult Launoius: constat, inquam, inter eam et sancti Brunonis secessum (si nempe, quod infra discutiendum, anno 1084 primum meliori vitae se dederit) effluxisse octo aut decem annos. Nam superius vidimus, sanctum Brunonem Remis expulsus fuisse circa annum MLXXVI, et in subjiciendis probabimus, eum Religionem suam (in Cartusiae eremum anno 1084 illum secessisse, infra probabitur) instituisse anno MLXXXIV vel anno MLXXXVI, ut ipsemet Launoius post Baronium scripsit. Ergo quidquid reclamat contra clarissimum Sausseum Launoius, Brunoni emissum votum exsolvere differenti et procrastinanti opus fuit fortiori incitamento, quo vocationi divinae tandem obsequeretur. Et illud fuit damnati hominis horribile spectaculum, quo tandem animitus concussus non solum de monastico recipiendo cogitavit habitu, sed ad sublimiora a Deo vocatus novum amplectendi genus vitae asperrimae consilium inivit, et feliciter complevit. *Hactenus ille, in collatione, quam Sanctus cum Radulpho Viridi et Fulcio Monoculo de falsis mundi oblectationibus aeternumque duraturis caeli gaudiis habuit, de novo instituendo ordine actum non fuisse, merito sane contendens, ut proinde illa non exstiterit novi instituendi Ordinis occasio, aut certe non nisi valde remota; imo vero ut votum, in eodem emissum, ne ullam quidem Sancto novae magisque austerae vitae, qualem in Cartusiae ac deinde in Calabriae eremis duxit, amplectendae obligationem imponere quoquo modo potuerit.*

etsi interim ad voti, in ea emissum, exsolutionem fortiori, quam

182 Verum Brunoni, quod in fine ait, Deo exsolvere, quod in collatione illa promiserat ac voverat, differenti fortiori, quo vocationi divinae tandem obsequeretur, incitamento opus fuisse, neutiquam placet. *Etsi enim reipsa Sanctus, quod in praefata collatione, anno ex supra dictis 1077 verosimillime habita, promiserat, ad annum ut minimum 1081, uti infra probabo, ac proin, si*

non octo aut decem annis, longo saltem temporis D spatio implere distulerit, non video tamen, cur ad votum implendum, novo accedente fortiori efficaciorique incitamento deberit impelli. Cum enim voti emissi Sancto indubie in mentem subinde venerit, cur ad id implendum moveri nequirit solis iis rationibus, quibus Radulphum Viridem, ut eidem voto satisfaciat, in sua ad hunc epistola hortatur? Gravissimae sane haec erant, atque ad arguendam Radulphi cunctationem, animumque ad promptam voti exsolutionem excitandum aptissimae. Inculcabat scilicet Sanctus praecipue districtam voti exsolvendi obligationem, cui non satisfaciens Radulphus penas erat incursum aeternas. Audi, qui Radulpho loquatur. Quamquam, inquit, longo terrarum tractu, et prolixiore temporis spatio corpora ab invicem sejuncta sunt, animus tamen benevolentiae tuae ab amico avelli non potuit. Et, paucis interpositis, ita prosequitur: In finibus autem Calabriae cum fratribus religiosis, et aliquot bene eruditissimis eremum incolam ab hominum habitatione satis undique remotam; ac deinde, nonnullis iterum interjectis, ait: Quam (contemplationem videlicet) tu, frater carissime, unum unice diligeres, ut ejus amplexibus fatus divino caleres amore.

185 *Et paulo post: Fuge ergo, frater mi, fuge has molestias et miseras omnes, et transfer te a tempestate hujus mundi in tutam et quietam portus stationem. Ac iterum post: Quapropter operae pretium est, diligenti examinatione prudentiam tuam ista pendere; quod si amor Dei te non invitavit, tantorum praemiorum utilitas te non provocat, saltem necessitas et timor poenarum ad hoc compellere debet. Scis namque, qua sponse obligationis es, et quam omnipotens ac terribilis sit, cui temetipsum munus gratum et omnino acceptabile devovisti, cui nec mentiri licet, nec expedit. Nec enim patitur, se injuste irrideri. Sequuntur modo verba, num. 123 huc transscripta, quibus, de qua hic, collatio votumque in hac emissum continetur, ac deinde, nullis praeterea intermediis, haec subduntur: Quid ergo superest, carissime, nisi a tanti debiti nexibus te citius expedire, ne pro tam gravi tamque diuturno mendacii crimine iram incurras Potentissimi, et propter hoc cruciatus immanes. Quis namque inultum relinqueret, se a quolibet sibi subdito defraudari munere promisso, maxime si id magna pro te sibi aestimationis et pretii. Quapropter cede, non mihi, sed Prophetae, imo Spiritui Sancto dicenti, « Vovete et reddite Domino, Deo vestro, » omnes, qui in circuitu ejus affertis munera, » terribili et ei, qui aufert spiritum principum, » terribili apud reges terra. » Cur haec omnia inculcat Spiritus Dei, nisi ut te voventem perurgeat reddere, quod vovisti?*

184 *Hic Radulphum, ne propter divitias, dignitates, et maxime archiepiscopi, qua pollebat, gratiam a tam sublimi declinet sponse et divinae revocetur charitate, gravissime monet, ac deinde post pauca subjungit: Utinam non asperneris amicum monentem; utinam non surda aure audias verba Spiritus Dei; utinam desiderio longaeque expectationis meae satisfacias dilectissime; ne diutius crucietur pro te anima mea curis sollicitudinibusque atque timore. Nam si venerit (quod Deus avertat) te prius, quam debiti votum solveris, ab hac recedere vita, me continua tristitia sine aliqua spei consolatione tabescentem*

Sancti ad Radulphum Epistola

suppeditet, incitamento non indiguerit.

A tabescentem relinques. Ac tandem sub finem *Epistolæ* addit: Fratritatem tuam diu incolorem memorem consilii nostri, nec voti immemorem vigere, sedulus exopto. *Hæc sunt incitamenta, hi stimuli, a Brunone, quo Radulphum ad voti, quod in collatione cum eo habita emiserat, solutionem pertraheret, studiosè sane ac industrie adhibiti, quibus majores acrioresque, ut idem votum exsolueret, Sanctum nostrum, cui indubie illius identidem recurrebat memoria, opus habuisse, quis edicat? Bruno itaque fortiori, quam quod voti emissio ortaque hinc obligatio afferebat, incitamento, ut monachum indueret, sicque votum monachici habitus assumendi exsolueret, nequitiam indiguit. Verum an idem etiam de nova magisque austerà, quam in Cartusia ac deinde in Calabria tenuit, vitæ norma dicendum?*

uti nec ad magis austeram, quam in Cartusia ducit, vitam.

185 Cum Sanctus, uti infra docebo, aliquanto temporis spatio, antequam in Cartusie eremum secederet, in Sicca-fontanæ deserto monachum seu, si mavis, eremitam verosimiliter egerit, fieri potest, ut ubi, concepto paulatim majori divini amoris æstu, auctoque hinc penitentia agenda desiderio, vitam magis austeram ducturus cum aliis, quibus eandem voluntatem inspirarat, in Cartusie eremum sese receperit. Fieri etiam potest, ut eo post emissum habitus monachici assumendi votum, nulla plane alia accedente causa, sese idcirco contulerit, quod ob dilatam diu voti exsolutionem rigidiori magisque austero vitæ genere divinæ bonitati, quam hinc offensam putarit, satisfacere voluerit. Quare nec novo fortiorique, quam esset voti emissi religio, Sanctus noster, ut in Cartusie eremum, sæculo relicto, secederet, incitamento indiguissè videtur. Verum etsi id ita sit, nequitiam tamen consequens est, ut reipsa ad emissum monachici habitus assumendi votum fortior efficaciorque, quo tandem in Cartusie eremum pulsus fuerit, non accesserit. Atque id quidem horrendo celeberrimi Parisiensis doctoris, qui, ad tempus rediivus, sese a divina Justitia damnatum, e feretro proclamari, spectaculo factum, traditur a nonnullis; quibus proinde an assentiendum certo sit, nunc indagandum; ut autem hanc non parvi momenti rem, quæ sæculi proxime elapsi eruditorum plurimum ingenia calomnie exercuit, apte discutiam, totum de ea, ut

C distincte magis ordinateque procedam, tractatum in diversos articulos seu §§ dispertiar, nec raro, quæ disserenda venient, ipsismet, cum commode fieri id poterit, Carthusiani anonymi, qui Annalium Ordinis sui librum quartum hactenus non vulgatum contexit, verbis exprimam, tum ut Operis hujus, cujus desiderio non neminem teneri intelligo, specimina quædam exhibeam, tum ne forte eorum, quæ ad doctoris Parisiensis anastasis probandam in illo afferuntur, magnique fieri intelligo, vim imminuisse existimer. Ab iis, quæ sæculis binis proxime elapsis huc facientia evenere, duco exordium.

§ X. An doctoris Parisiensis anastasis, qua Bruno fuerit conversus, sæculo præterito, quod pro falsa haberetur, e Breviario Romano fuerit expuncta, et qui hanc vel tunc, vel ante arrodere primum inceperint, et qui hisce contra sese opposuerint.

AUCTORE C. B.

Secessui S. Brunonis in Cartusie eremum seu causam seu occasionem præbuisse doctoris Parisiensis, qui suam proprio ore damnationem e feretro adstantibus denunciavit, luctuosissimam illam ac notissimam historiam, longissimo sane annorum spatio creditum jam fuerat, cum tandem sæculis binis proxime elapsis inventi sunt, qui illam aut in dubium revocare, aut etiam conquestis undecumque argumentis impugnare sunt ausi. Ac primus quidem, quod sciamus, qui eam (ipsa sunt suppeditata ab Annalium Cartusiensium libri quarti auctore anonymo verba) in dubium cæperit revocare, fuit Renatus Benedictus (imo verosimiliter, uti infra docebo, secundo tantum loco mox hic nominandus Papyrius Massonus) vel alius, qui ejus nomine Legendam Sanctorum, Gallica veste donatam, circa elapsi proxime sæculi occasum (id est, cum hæc sæculo præterito scripta sint, ante annum 1600) publicavit, qui in Vita sancti Brunonis ad marginem e regione illius narrationis adscripsit, « Guigonem nihil ejusmodi habere in Vita sancti Hugonis episcopi, » et insuper, « clericos Parisiensis ecclesie his refragari. » Unde sentimus, huic historie nunquam quemquam refragaturum, si de canonicatu Parisiensis mentio non irrepisset in meram rei gestæ narrationem, quod unicum et solum postea fuisse videtur totius seminarium discordiæ. Utrum vero ille homo canonicus vel doctor fuerit, inferius dicemus. Secundus, qui huic dubietati succinuit, fuit Papyrius Massonus, qui obiit anno MDCXI, vir accuratioris litteraturæ.

Doctoris Parisiensis anastasis, que, quamvis a Renato Benedicto

E

F

187 Illic lib. 5 Annalium Francorum, pag. cxxxii agens de tempore foundationis ordinis Cartusiensium, postquam pauca de sancto Brunone et Landuino retulit, hæc verba subdit: « Petrus Cluniacensis, cognomine Mauriacenus, » qui Crasso et Ludovico vixit, Ordinis hujus » auctores Brunonem et Landuinum nominat, » cumque originem, institutum ac mores Cartusianorum accuratissime describat, nullam » mentionem canonici Parisiensis facit, qui inter solemnes inferias dicitur respondisse mortuus. » Hæc ille, cujus totum dubium videtur verti circa silentium Petri et canonicatum damnati hominis. Sed et Renati Benedicti, et Massoni animadversiones non tanti fuere ponderis, ut potuerint impedire, quo minus summus Pontifex Gregorius XV, indicto per universam Ecclesiam sancti Brunonis festo, singulis annis a quibuscumque clericis et religiosis colendo, ejus Officium componi et a sacra rituum Congregatione recognitum et approbatum in Breviario Romano apponi (anno scilicet 1625) præciperet, cujus secundi Nocturni tres Lectio-

atque etiam a Massono in dubium fuisse vocata,

nes